

Resumé

Krajinářství v tvorbě Roelanta Saveryho a jeho přínos pro českou malbu

Švrčinová Šárka

V období přelomu 16. a 17. století převládal v Čechách manýristický výtvarný názor a formovalo se realisticky ztvárněné krajinářství. Tehdy přijíždí do Prahy Roelant Savery, aby se přidal k početné kolonii umělců, kteří pracovali pro císaře Rudolfa II. Mladý Savery tvořil v návaznosti na styl svých předchůdců Pietera a Jana Brueghela st. Umělec v Praze tvořil od roku 1604 a vyzkoušel několik žánrů, především se věnoval krajině, záznamům pražských uliček, domů a také jeho okolí. Rudolfa zaujal především svým neidealizovaným, autentickým a velmi působivým ztvárněním, snad právě proto jej vyslal na studijní cestu do divoké přírody Alp, aby zaznamenal její krásy. Díla vyjadřují autorovu touhu po míru, kterého tehdejší svárlivé Nizozemí postrádalo. Na obrazech Orfea v krajině se setkáváme s množstvím rozestoupené zvěře nejrůznějších druhů, které by se běžně nikdy nesetkaly nebo by na sebe zaútočily, Savery je líčí jako zcela klidné a mírumilovné.

Krajina se v navazujícím raném baroku stala ne příliš podstatnou, než aby zabírala celé plochy obrazu. Ustupuje převládajícímu figurálnímu výjevu. Krajina v 17. století plní zcela odlišnou funkci, pouze dokresluje pozadí příběhů. V návaznosti na tradici, kterou zde započali rudolfínští krajináři Pieter Stevens, Paulus van Vianen, Joris Hoefnagel a v neposlední řadě také Roelant Savery, máme možnost sledovat motivy posledně zmiňovaného, nalezneme a rozpoznáme je např. v díle Jana Jiřího Heinsche, který se snaží obsáhnout hned několik žánrů. Vedle Heinsche působili v Praze také Matyáš Mayer nebo Jan Jiří Hering, jsou to vlastně „dědicové“ rudolfínské tvorby, ovšem reagují už na nové požadavky pobělohorské doby. V 17. století vznikly také studie zvířat umně ztvárněné, jedná se o tvorbu Jana Rudolfa Byse. Michal Leopold Willmann v Čechách zaujal svým námětem Orfea se zvířaty, se kterými se můžeme setkat i v tvorbě Václava Vavřince Reinera, ten jím byl do jisté míry

ovlivněn, avšak Willmannův příklad se omezil jen asi na 2 díla. S Reinerem se již ocitáme v 18. století, pro něho je charakteristický návrat k minulosti, jak se jeví v díle rodiny Hartmannů, navazující na Brueghelovskou tradici a také na Saveryho. Jedná se o samostatné krajiny se stafáží, především jsou to půvabné barevně třílánově odstupněné pohledy z lesa do modravé krajiny. Také veduta bylo téma, v němž můžeme shledat rezidua Saveryho působení na tvorbu následujících generací umělců. Hollarova díla, by nemohla vzniknout bez příkladu rudolfínských krajinářů. Nacházíme u něj autenticitu pohledu, na rozdíl od svých vzorů jeho pohled na město se odehrával z větší dálky.

Výčet by mohl pokračovat dále, např. tvorbou Wenzela Petera, ten značí podivuhodnou podobnost se zvířaty, tak jak se s nimi setkáváme u Roelanta. Bylo by jistě zajímavé věnovat se tomuto u nás málo známému autorovi hlouběji.

Závěrem můžeme konstatovat, že Savery přestože v Čechách nenašel svého žáka, neznamenalo to ještě, že by z jeho působivého díla u nás nebylo čerpáno. Naopak jsme měli příležitost obeznámit se, že jeho příklad byl živý, především pokud se jednalo o znázornění zvířat, pohledů na město i znázornění krajiny ať už lesního interiéru nebo divoké přírody s vodopády a skalisky.

Krajinářství

Roelant Savery

Realistická krajina

Manýrismus

baroko